

FƏNN SİLLABUSU

İxtisaslaşma: 060301-Muzeyşünaslıq

Fakültə: Tarix coğrafiya və incəsənət

Kafedra: Tarix və onun tədrisi metodikası

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Mədəni irsin mühafizəsi (Tarix və onun tədrisi metodikası kafedrasının 14.09.2023-cü il tarixli iclasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir (Protokol N1).

Kodu: MIF-B04.3

Tədris ili: II (2025-2026) III semestr.

Tədris yükü: Cəmi 240 saat. Auditoriya yükü 45 saat. (30 saat müəhazirə, 15 saat seminar)

Təhsiləlmə forması: Əyani

Tədris dili: Azərbaycan dili

AKTS üzrə kredit sayı: kredit 8 kredit

II. Müəllim haqqında məlumat:

Adı, soyadı, elmi dərəcəsi: dos. Emin Məlikov Nazir oğlu

Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Ə. Məmmədov 22

Məsləhət günləri və saati: III gün: saat 14-16

E-mail ünvanı: eminemelikov79@gmail.com

III. Təvsiyə olunan dərslik, dərs vasitələri və metodik vasitələr:

Əsas ədəbiyyat.

1. Eyvazova Y. Tarix və mədəniyyət abidələrinin mühafizəsi. Bakı, 2021

2. Muzeyşünaslıq. (Dərslik). Bakı, Mars-print, 2002.

3. Muzey işinə aid sənədlər toplusu. Bakı, İşıq, 1961.

Əlavə ədəbiyyat

4. Azərbaycanda tarix-diyarşünaslıq muzeylərinin təşəkkülü və inkişaf tarixi. Bakı, Ziya-Nurlan, 2008.

5. Bəhrüz Kəngərli adına Naxçıvan Dövlət tarix-diyarşünaslıq muzeyi. Bakı, Azərneşr, 1967.

6. Quliyev H.A. Tarixi-etnoqrafik materialların diyarşünaslıq muzeylərinin ekspozisiyasında göstərilməsi haqqında. Azərbaycan Tarix Muzeyinin əsərləri, 1960, № 3.

7. Kərimov B.B. Lənkəran bölgəsində tarix-diyarşünaslıq muzeyləri. Azərbaycan Tarixi Muzeyi-2002.8. Bakı, Elm, 2002.

8. Kərimov B.B. Naxçıvanda muzey işinin inkişafı tarixindən. "Elm" qəzeti, 9 sentyabr, 2005, № 21-22.

9. Kərimov B.B. Masallı tarix-diyarşünaslıq muzeyi. "Elm" qəzeti, 19 oktyabr, 2006, № 10.

10. Kərimov B.B. Şirvan bölgəsində tarix-diyarşünaslıq muzeylərinin yaranması və inkişafı tarixi. Azərbaycan Tarix Muzeyi-2006. Bakı, Elm, 2006.

11. Əmirxanov S.A. Muzey və məktəbli dünya görüşü. Bakı, Biznes Universiteti, 2001.

12. Əmirxanov S.A. muzey fəaliyyətində qarşılıqlı əlaqələr. Tədris-metodik vasitə. Bakı, 2002.

IV. Prerekvizitlər: Mədəni irsin mühafizəsi fənninin tədrisindən öncə başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

V. Korekvizitlər: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunmasına zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Mədəni irsin mühafizəsi fənni tarix, mədəniyyət abidələri ilə yanaşı dünyanın mühüm mədəniyyət incilərini öyrənilməsi və mühafizəsini təşkil edir. Hər bir dövlətin yaratdığı zəngin mədəni irsi hərtərəfli öyrənir və tədqiq edir. Xalqlar arasında qarşılıqlı əlaqələri və yaradılmış mədəni irsi öyrənməklə yanaşı gələcək nəsillərə çatdırılmasını təmin edir.

II. Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı 240 saatdır. Şüaranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən edilmiş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmaz, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

I. Qiymətləndirmə: Tələbələrə bəliyi 100 ballı sistemlə qiymətləndirilir. Bundan 50 balı tələbə semestr ərzində, 50 balı isə imtahanda toplayır. Semestr ərzində toplanan 50 bala aşağıdakılar aiddir: 20 bal seminar və müəhazirələrdə fəaliyyətinə görə və 30 bal kollokviumların nəticələrinə görə. İmtahan biletinə bir qayda olaraq 5 sual daxil edilir.

qiymətləndirmə zamanı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları aşağıdakılardır.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal- tələbə keçirilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəfli
- 9 bal- tələbə keçirilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunu mətni tam əyə bilər
- 8 bal- tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir
- 7 bal- tələbə keçirilmiş materialı başa düşür, lakin nəzər cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırma bilər
- 6 bal- tələbənin cavabı əsasən düzgündür
- 5 bal- tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir
- 4 bal- tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir
- 3 bal- tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırma bilmir
- 1-2 bal- tələbənin mövzudan qismən xəbəri var
- 0 bal- suala cavab yoxdur

Tələbənin imtahanda topladığı balın miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin imtahan göstəriciləri semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala əlavə olunur.

Semestr nəticəsinə görə yekun qiymətləndirmə (imtahan və imtahanaqədərki ballar əsasında)

Nö	Bal	Qiymət	
1.	91-100	əla	A
2.	81-90	çox yaxşı	B
3.	71-80	yaxşı	C
4.	61-70	kafi	D
5.	51-60	qənaətbəxş	E
6.	50 və ondan aşağı	qeyri-kafi	F

IX. Davranış qaydalarının pozulması: Tələbə Universitetin daxili nizam – intizam qaydalarını pozduqda onun haqqında əsasnamədə nəzərdə tutulan qaydada tədbir görülməkdir.

X. Təqvim-mövzu planı: 30 saat müəhazirə, 15 saat seminar

Nö	Keçirilən seminar və müəhazirə mövzuları	Müh	Sem
1.	Mövzu: Fənnin predmeti, məqsədi və vəzifələri. Plan: 1. Mədəni irsin mühafizəsi fənninin predmeti. 2. Mədəni irsin mühafizəsi fənninin məqsədi. 3. Mədəni irsin mühafizəsi fənninin vəzifələri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
2.	Mövzu: Mədəni irsin mühafizəsi istiqamətində mövcud qanunvericilik bazası. Plan: 1. Azərbaycanda mədəni irsin mühafizəsində mövcud qanunvericilik. 2. Dünyada mədəni irsin qorunmasında mövcud təşkilatlar. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh]	2	2
3.	Mövzu: Tarix və mədəniyyət abidəsi anlayışının təkamülü prosesi. Plan: 1. Tarix və mədəniyyət abidələrinin sosial funksiyaları. 2. Tarix və mədəniyyət abidə anlayışının təyinat xüsusiyyətləri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh.]	2	
4.	Mövzu: Qeyri-mədəni irs anlayışı və mühafizəsi. Plan: 1. Azərbaycanın qeyri-mədəni irsi. 2. Qeyri-mədəni irsin mühafizəsinin əhəmiyyəti. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3. Səh.]	2	2
5.	Mövzu: Tarix və mədəniyyət abidələrinin tipologiyası və mühafizəsi. Plan: 1. Tarix və mədəniyyət abidələrinin təsnifat prinsipləri. 2. Arxeoloji abidələrin növ və tipləri. 3. Memarlıq abidələrinin növ və tipləri. 4. İncəsənət abidələrinin növ və tipləri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	4	

6.	Mövzu: Qeyri-maddi irs abidələri. Plan: 1. Qeyri-maddi irs anlayışı. 2. Adət-ənənələr, bayramlar, mərasimlər. 3. Xalq mahnıları, sənətkarlıq və təsviri sənət. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,3,5,6. Səh.]	2	2
7.	Mövzu: Yazı və təbiət abidələri, onların təsnifatı və mühafizəsi. Plan: 1. Təbiət abidələrinin mühafizəsi. 2. Yazılı abidələrin mühafizəsi. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
8.	Mövzu: Azərbaycanın mədəni irs abidələri. Plan: 1. Azərbaycanın memarlıq abidələri. 2. Alban dövrünün memarlıq abidələri. 3. Muzeylər mədəni irs abidəsi kimi. 4. Müasir incəsənət abidələri. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	4	2
9.	Mövzu: Mədəni irsin üzə çıxarılması və mühafizəsi. Plan: 1. Tarix və mədəniyyət abidələrinin üzə çıxarılmasının metodları. 2. Tarix və mədəniyyət abidələrinin üzə çıxarılmasının ilkin mərhələsi. 3. Mədəni irsin dövlət qeydiyyatının müasir formaları. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
10.	Mövzu: Mədəni irs abidələrinin öyrənilməsinin məqsədi, forma və mərhələləri. Plan: 1. Mədəni irs abidələrinin ekspertizası. 2. Mədəni irs abidələrinin dövlət mühafizə sistemi. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	
11.	Mövzu: Mədəniyyət abidələrinin mühafizəsinin beynəlxalq sistemi. Plan: 1. Mədəni və təhsil fəaliyyəti. 2. YUNESKO-nun fəaliyyəti. 3. İKOM-un fəaliyyəti. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	2
12.	Mövzu: Mədəni irs abidələrinin istismarı növləri. Plan: 1. Mədəni irs abidələrinin istismarı. 2. Daşınmaz abidələrin istifadə qaydaları. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	2
13.	Mövzu: Mədəni irs abidələrinin populyarlaşdırılması və təhlili. Plan: 1. Mədəni irsin populyarlaşdırılması. 2. Mədəni irsin təbliğində elektron texnologiyalardan istifadə. Ədəbiyyat və mənbə: [1,2,5,7. Səh.]	2	1

XI. Fənn üzrə tələblər:

Maddi mədəniyyət abidələrinin kompleksləşdirilməsi, mühafizəsi, öyrənilməsi, kütləvi nümayişinin və təbliğinin həyata keçirilməsini təmin etmək. Azərbaycan xalqının milli sərvəti olan nadir mədəni irs əşyalarının və kolleksiyalarının tədqiqi, öyrənilməsi və Azərbaycan Respublikasına qaytarılmasının təmin olunması təşkil etmək. YUNESKO-nun mədəni irsin mühafizəsinə yönəldilən normativ aktların, xüsusilə də 1972-ci il Ümumdünya mədəni və təbii irsin mühafizəsi haqqında Konvensiyanın işlənilib hazırlanması ilə bağlı fəaliyyətin böyük əhəmiyyəti vermək. Qeyri-maddi mədəni irsin, xüsusilə də təhlükədə olan qeyri-maddi mədəni irsin səmərəli şəkildə qorunması məqsədilə elmi, texniki və sənətsünaslıq tədqiqatlarına, həmçinin elmi tədqiqat metodologiyalarının işlənilib hazırlanmasına yardım göstərilməsi təmin etmək.

XII. Fənn üzrə təlim nəticələri:

- beşəriyyətin qeyri-maddi mədəni irsinin qorunmasının təmin edilməsinə hamılıqla can atıldığını və bununla əlaqədar yaşanan ümumi narahatlığı dərk edərək, icmaların, xüsusilə də yerli icmaların, qrupların və bəzi hallarda ayrı-ayrı şəxslərin qeyri-maddi mədəni irsin yaradılması, mühafizəsi, qorunub saxlanması və

- yenidən bərpasında mühüm rol oynadıqlarını, bununla da mədəni müxtəlifliyi zənginləşdirdiklərini tələbələrə öyrətmək
- YUNESKO-nun mədəni irsin mühafizəsinə yönəldilən normativ aktların, xüsusilə də 1972-ci il Ümumdünya mədəni və təbii irsin mühafizəsi haqqında Konvensiyanın işlənilib hazırlanması ilə bağlı fəaliyyətinin böyük əhəmiyyətini öyrətmək
- hal-hazırda mədəni irsin qorunması ilə bağlı məcburi qüvvəyə malik heç bir çoxtərəfli hüquqi aktın mövcud olmadığını qeyd edərək, mədəni və təbii irslə bağlı qüvvədə olan beynəlxalq saziş, tövsiyə və qətnamələrin qeyri-maddi mədəni irsə dair yeni müddəalar vasitəsilə səmərəli şəkildə zənginləşməyə və əlavələr edilməyə ehtiyacı olduğunu nəzərə alaraq tələbələrə məlumatlandırmaq
- Tələbələr arasında yaxınlaşmaya, mübadiləyə və qarşılıqlı anlaşılmaya rəvac verən amil kimi maddi mədəni irsin əvəzsiz rolunu aşılamaq

XIII Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XIV Kollektiv sualları:

I Kollektiv sualları:

1. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin predmeti.
2. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin məqsədi.
3. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin vəzifələri.
4. Azərbaycanda mədəni irsin mühafizəsində mövcud qanunvericilik.
5. Dünyada mədəni irsin qorunmasında mövcud təşkilatlar.
6. Tarix və mədəniyyət abidələrinin sosial funksiyaları.
7. Tarix və mədəniyyət abidə anlayışının təyinat xüsusiyyətləri.
8. Azərbaycanın qeyri-mədəni irsi.
9. Qeyri-mədəni irsin mühafizəsinin əhəmiyyəti.
10. Tarix və mədəniyyət abidələrinin təsnifat prinsipləri.

II Kollektiv sualları:

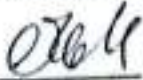
1. Arxeoloji abidələrin növ və tipləri.
2. Memarlıq abidələrinin növ və tipləri.
3. İncəsənət abidələrinin növ və tipləri.
4. Qeyri-maddi irs anlayışı.
5. Adət-ənənələr, bayramlar, mərasimlər.
6. Xalq mahnıları, sənətxarlıq və təsviri sənət.
7. Təbiət abidələrinin mühafizəsi.
8. Yazılı abidələrin mühafizəsi.
9. Azərbaycanın memarlıq abidələri.
10. Alban dövrünün memarlıq abidələri.

XV Fənn üzrə İmtahan sualları:

1. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin predmeti.
2. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin məqsədi.
3. Mədəni irsin mühafizəsi fəninin vəzifələri.
4. Azərbaycanda mədəni irsin mühafizəsində mövcud qanunvericilik.
5. Dünyada mədəni irsin qorunmasında mövcud təşkilatlar.
6. Tarix və mədəniyyət abidələrinin sosial funksiyaları.
7. Tarix və mədəniyyət abidə anlayışının təyinat xüsusiyyətləri.
8. Azərbaycanın qeyri-mədəni irsi.
9. Qeyri-mədəni irsin mühafizəsinin əhəmiyyəti.
10. Tarix və mədəniyyət abidələrinin təsnifat prinsipləri.
11. Arxeoloji abidələrin növ və tipləri.
12. Memarlıq abidələrinin növ və tipləri.
13. İncəsənət abidələrinin növ və tipləri.
14. Qeyri-maddi irs anlayışı.
15. Adət-ənənələr, bayramlar, mərasimlər.
16. Xalq mahnıları, sənətxarlıq və təsviri sənət.
17. Təbiət abidələrinin mühafizəsi.
18. Yazılı abidələrin mühafizəsi.
19. Azərbaycanın memarlıq abidələri.
20. Alban dövrünün memarlıq abidələri.
21. Muzeylər mədəni irs abidəsi kimi.
22. Müasir incəsənət abidələri.
23. Tarix və mədəniyyət abidələrinin üzə çıxarılmasının metodları.
24. Tarix və mədəniyyət abidələrinin üzə çıxarılmasının ilkin mərhələsi.
25. Mədəni irsin dövlət qeydiyyatının müasir formaları.

26. Mədəni irs abidələrinin ekspertizəsi.
27. Mədəni irs abidələrinin dövlət mühafizə sistemi.
28. Mədəni və təhsil fəaliyyəti.
29. YUNESKO-nun fəaliyyəti.
30. İKOM-un fəaliyyəti.
31. Mədəni irs abidələrinin istismanı.
32. Daşınmaz abidələrin istifadə qaydaları.
33. Mədəni irsin populyarlaşdırılması.
34. Mədəni irsin təbliğində elektron texnologiyalardan istifadə.
35. Mədəni irsin daşıyıcıları arxeoloji abidələr

Mədəni irsin mühafizəsi fənninin silabusu 060301 "Muzeyşünaslıq" ixtisaslaşması üzrə tədris planı və fənn proqramı əsasında tərtib edilmişdir. Silabus "Tarix və onun tədris metodikası" kafedrasında müzakirə edilərək, təsdiq edilmişdir (12 sentyabr 2025-ci il, protokol № 1).

Kafedra müdürü : dos. K.F. Mahmudov

Fənn müəllimi : dos. E.N. Melikov